

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru aprobarea Concepției politicii naționale pentru păstrarea și consolidarea valorilor spirituale și morale tradiționale în Republica Moldova.

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota informativă.

Deputați în Parlament

Denis Ulenko
Marina Taubaz

Spasenco
Iordani P.
Grosolova R.
Fotescu V.
Lozovan Irina
Morova

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. 186		
"18"	06	2024
Ora		

LEGE
pentru aprobarea Concepției politicii naționale pentru păstrarea și
consolidarea valorilor spirituale și morale tradiționale
în Republica Moldova

Pornind de la tradițiile seculare ale poporului moldovenesc și năzuințele acestuia de a păstra valorile tradiționale și identitatea sa;

Luând act de amenințările și pericolele majore la adresa principiilor și valorilor tradiționale ale poporului moldovenesc, riscuri provenite din cauza unor influențe eterne distrugătoare;

Considerând familia, căsătoria între bărbat și femeie, valorile creștine și necesitatea păstrării identității de gen ca fiind elemente de bază ale acestor valori și principii,

În temeiul prevederilor art. 1, 2, 4, 10, 16, 27, 48 și 66 din Constituție,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică

Art. 1. – Se aprobă Concepției politicii naționale pentru păstrarea și consolidarea valorilor spirituale și morale tradiționale în Republica Moldova, conform anexei.

Art. 2. – Parlamentul Republicii Moldova va monitoriza implementarea Concepției iar Guvernul va prezenta anual Parlamentului un raport în acest sens.

Art. 3. – Guvernul va ajusta programele naționale și planurile de acțiuni la obiectivele, prioritățile și politicile expuse în Concepție

Art. 4. – Guvernul va iniția, în termen de până la trei luni, propuneri legislative în vederea aducerii legislației în concordanță cu prezenta Concepție.

Art. 5. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Concepția politicii naționale pentru păstrarea și consolidarea valorilor spirituale și morale tradiționale în Republica Moldova

I. Dispoziții generale

1. Prezenta Concepție națională definește mecanismele de implementare a priorității naționale strategice de păstrare, protecție și dezvoltare a valorilor spirituale și morale tradiționale, a culturii și memoriei istorice (denumite în continuare valori tradiționale).

2. Cadrul juridic al prezentei Concepții se bazează pe Constituția Republicii Moldova, principiile și normele de drept internațional universal recunoscute și tratatele internaționale la care Republicii Moldova este parte.

4. Valorile tradiționale sunt orientări morale și etice care formează viziunea despre lume a cetățenilor țării, transmise din generație în generație, care stau la baza identității civile naționale și a spațiului cultural comun al țării, consolidând unitatea civilă, care și-au găsit manifestarea unică în dezvoltarea spirituală, istorică și culturală a tuturor naționalităților și grupurilor etnice care trăiesc în Republica Moldova, în baza cărora fiecare persoană își stabilește prioritățile de viață, alege tactica de comportament și de construire a relațiilor reciproce.

5. Valorile spirituale și morale tradiționale includ viața, demnitatea, drepturile și libertățile omului, moralitatea, conștiința, religia, patriotismul, cetățenia, slujirea Patriei și responsabilitatea pentru destinul ei, idealurile morale înalte, familia puternică, munca creativă și asistența acordată celor nevoiași, prioritatea spiritualului asupra materialului, umanismul, milostenia, dreptatea, colectivismul, asistența și respectul reciproc, respectul față de bătrâni, memoria istorică și continuitatea generațiilor, valorile naționale speciale legate de cultura și istoria Republicii Moldova, unitatea naționalităților.

6. Ortodoxia joacă un rol deosebit în stabilirea și consolidarea valorilor tradiționale ale Republicii Moldova. Creștinismul, ca religie principală a poporului Republicii Moldova, alături de alte religii, care fac parte integrantă din patrimoniul istoric și spiritual în istoria țării, au avut un impact semnificativ asupra formării valorilor tradiționale comune ale cetățenilor credincioși și necredincioși.

7. Rolul identității naționale este un factor indispensabil pentru existența stabilă și durabilă a statului - Republica Moldova și a tuturor cetățenilor săi, pentru forța spirituală comună a poporului și pentru integritatea țării.

8. Republica Moldova consideră că valorile tradiționale reprezintă baza dezvoltării societății, permițând protejarea și consolidarea identității naționale, dezvoltarea potențialului uman, suveranitatea țării și securitatea națională.

9. Politica națională (de stat) a Republicii Moldova în domeniul păstrării și consolidării valorilor spirituale și morale tradiționale (în continuare - politica de stat) reprezintă un set de măsuri coordonate, implementate de Parlament, Guvern, autoritățile publice locale, cu participarea tuturor instituțiilor societății civile, pentru contracararea amenințărilor sociale, culturale și de altă natură la adresa securității naționale a țării în partea ce ține de protecția valorilor tradiționale și a identității naționale.

10. Politica de stat în domeniul păstrării și consolidării valorilor tradiționale este implementată în domeniile educației, activităților de tineret, culturii, științei, relațiilor interetnice și interreligioase, mass-media și comunicării în masă, precum și în domeniul cooperării internaționale. Autoritățile executive, care exercită puterea de stat în aceste domenii, participă la punerea în aplicare a politicii de stat în limitele împuterniciților lor.

II. Evaluarea situației, principalele amenințări și riscuri la adresa valorilor tradiționale

11. Eforturile întreprinse pentru dezvoltarea potențialului spiritual al populației contribuie la creșterea coeziunii societății și la conștientizarea cetățenilor cu privire la necesitatea păstrării și consolidării valorilor tradiționale și a identității naționale în contextul crizei civilizationale globale și al crizei valorilor, care duce inevitabil la pierderea orientărilor spirituale și morale și a principiilor morale ale umanității.

12. Situația generală din lume necesită măsuri urgente pentru protejarea valorilor spirituale și morale tradiționale și a identității naționale. Activitățile organizațiilor extremiste, anumite mijloace de informare în masă și de comunicare în masă, acțiunile statelor străine neprietenoase, o serie de corporații transnaționale și organizații necomerciale străine, precum și activitățile anumitor organizații și persoane fizice pe teritoriul țării reprezintă o amenințare.

13. Influența ideologică și psihologică asupra cetățenilor duce la impunerea unui sistem de idei și valori străine poporului moldovenesc și distructive pentru societate (în continuare - ideologie distructivă), inclusiv cultivarea imoralității, permisivității, egoismului, negarea idealurilor de patriotism, a continuității naturale a vieții, a valorii unei familii puternice, a căsătoriei între bărbat și femeie, a familiilor cu mulți copii, a muncii creative, a slujirii Patriei, a distrugerii familiei tradiționale prin promovarea relațiilor sexuale netradiționale.

14. Activitatea organizațiilor și persoanelor care contribuie la răspândirea ideologiei distructive reprezintă o amenințare obiectivă la adresa intereselor naționale și publice ale Republicii Moldova.

15. Răspândirea ideologiei distructive implică următoarele riscuri:

a) crearea condițiilor pentru autodistrugerea societății, slăbirea legăturilor familiale, prietenești și sociale;

b) întărirea stratificării socio-culturale a societății, reducerea rolului parteneriatului social, devalorizarea ideilor de muncă creativă și de asistență reciprocă;

c) dăunarea sănătății morale a oamenilor, impunând idei care neagă demnitatea umană și valoarea vieții umane;

d) impactul asupra situației demografice din țară.

e) introducerea unor stereotipuri de comportament antisocial, răspândirea unui stil de viață imoral, a permisivității și a violenței, creșterea consumului de alcool și droguri;

f) formarea unei societăți, care neglijează valorile spirituale și morale;

g) denaturarea adevărului istoric și distrugerea memoriei istorice;

h) negarea sau denaturarea identității naționale,

i) crearea condițiilor pentru conflicte interetnice și interreligioase;

j) subminarea încrederii în instituțiile statului, discreditarea ideii de servire a Patriei, formarea unor atitudini negative față de serviciul militar și față de serviciul public în general.

18. Pentru a păstra și a consolida valorile tradiționale și pentru a preveni răspândirea ideologiei distructive, reformele în domeniile educației, culturii, științei, mass-media și comunicațiilor în masă ar trebui să fie realizate cu respectarea tradițiilor istorice și a experienței acumulate, în condițiile unor dezbateri publice largi.

19. Soluționarea problemelor din domeniul păstrării și consolidării valorilor tradiționale ar trebui realizată conform următoarelor direcții de bază:

a) ajustarea documentelor de planificare strategică pentru a aborda mai eficient sarcinile de păstrare și consolidare a valorilor tradiționale, identificând direcțiile pentru selectarea obiectivelor și a celor mai eficiente mecanisme de asigurare a intereselor naționale în acest domeniu;

b) asigurarea coordonării interdepartamentale a activităților de protecție a valorilor tradiționale;

c) îmbunătățirea sistemului de sprijin de stat pentru proiecte culturale și educaționale, conform obiectivelor politicii de stat pentru păstrarea și consolidarea valorilor tradiționale;

d) dezvoltarea și îmbunătățirea formelor și metodelor de contracarare a riscurilor asociate cu răspândirea ideologiei distructive în spațiul informațional;

e) îmbunătățirea formelor și metodelor de educație și instruire a copiilor și a tinerilor, în conformitate cu obiectivele politicii de stat de păstrare și consolidare a valorilor tradiționale;

f) îmbunătățirea eficacității activităților organizațiilor științifice, educaționale, de sensibilizare și culturale pentru protecția adevărului istoric, a memoriei istorice și contracararea falsificării istoriei;

g) îmbunătățirea activității organelor de aplicare a legii, pentru a preveni și suprima acțiunile ilegale, care vizează răspândirea ideologiei distructive.

20. Scenariul pozitiv va fi realizat în condițiile implementării sistematice și consecvente a politicii de stat de păstrare și consolidare a valorilor tradiționale. Acesta presupune consolidarea protecției societății împotriva amenințărilor și riscurilor la adresa valorilor tradiționale. El se concentrează pe formarea unei personalități de înaltă moralitate, educate în spiritul respectului pentru valorile tradiționale, posesoare de cunoștințe și abilități relevante, capabile să-și realizeze potențialul în condițiile societății moderne, pregătite pentru crearea pașnică și apărarea Patriei. Scenariul pozitiv presupune depășirea treptată a problemelor existente, căutarea de răspunsuri la noile provocări, reieșind din valorile tradiționale.

21. Scenariul negativ poate fi realizat în condițiile lipsei rezistenței la răspândirea ideologiei distructive.

III. Scopurile și obiectivele politicii de stat privind păstrarea și consolidarea valorilor tradiționale

22. Obiectivele politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale sunt:

a) păstrarea și consolidarea valorilor tradiționale, asigurarea transmiterii lor din generație în generație;

b) combaterea răspândirii ideologiei distructive;

23. Realizarea priorității naționale strategice de protejare și susținere a valorilor spirituale și morale tradiționale, a culturii și a memoriei istorice implică abordarea următoarelor sarcini ale politicii de stat pentru conservarea și consolidarea valorilor tradiționale:

a) consolidarea unității civile, a identității naționale, a armoniei interetnice și interreligioase pe baza rolului unificator al valorilor tradiționale;

(b) conservarea memoriei istorice, contracararea încercărilor de falsificare a istoriei, păstrarea experienței istorice de formare a valorilor tradiționale și a influenței acestora asupra istoriei țării

c) păstrarea, consolidarea și promovarea valorilor tradiționale ale familiei (inclusiv protecția instituției căsătoriei ca uniune între un bărbat și o femeie cu capacitate de exercițiu), asigurarea continuității generațiilor, grija pentru viața demnă a generației mai în vârstă, păstrarea și dezvoltarea identității naționale ca prioritate strategică națională majoră;

d) asigurarea unei politic de adopție în exclusivitate pentru familiile în căsătorie legală sau persoane heterosexuale;

e) neadmiterea oricăror intervenții medicale de schimbare de gen;

f) neemiterea indicării în orice acte oficiale a oricărui alt gen decât cel masculin sau feminin;

g) interzicerea întrunirilor care au drept scop promovarea valorilor netradiționale, propaganda relațiilor sexuale de același gen, incestului, adopțiilor de către perechi netradiționale sau de către o persoană neheterosexuală, intervențiilor medicale legate de schimbarea de gen sau altor acțiuni care contravin concepțiilor de gen;

h) implementarea politicii de informare a statului care vizează consolidarea rolului valorilor tradiționale în conștiința maselor și contracararea răspândirii ideologiei distructive;

(i) educația în spiritul respectului pentru valorile tradiționale ca instrument esențial al politicii de stat în domeniul educației și culturii, necesară pentru formarea unei personalități armonios dezvoltate;

j) neadmiterea difuzării publice, prin orice mijloace a informațiilor care promovează valorile netradiționale, propaganda relațiilor sexuale de același gen, incestului, adopțiilor de către perechi netradiționale sau de către o persoană neheterosexuală, intervențiilor medicale legate de schimbarea de gen sau altor acțiuni care contravin concepțiilor de gen;

k) neadmiterea promovării în cadrul instituțiilor de învățământ, de orice nivel, a informațiilor care promovează valorile netradiționale, propaganda relațiilor sexuale de același gen, incestului, adopțiilor de către perechi netradiționale sau de către o persoană neheterosexuală, intervențiilor medicale legate de schimbarea de gen sau altor acțiuni care contravin concepțiilor de gen;

(l) sprijinirea proiectelor publice și a instituțiilor societății civile în domeniul educației patriotice și al conservării patrimoniului istoric și cultural al țării;

(m) sprijinirea organizațiilor religioase ale confesiunilor tradiționale, asigurând participarea acestora la activități menite să păstreze valorile tradiționale și să contracareze mișcările religioase distructive;

n) planificarea necesităților de stat pentru cercetare științifică, crearea de materiale informative și metodologice (inclusiv cronici cinematografice și alte materiale audiovizuale), opere literare și artistice, prestarea de servicii de păstrare și promovare a valorilor tradiționale, precum și asigurarea controlului de calitate asupra îndeplinirii acestei comenzi de stat;

o) asigurarea protecției de stat a siturilor de patrimoniu cultural al țării (monumente istorice și culturale) și asigurarea accesului la acestea pentru a le promova ca mediu care formează conștiința istorică și încurajează dragostea și respectul pentru Patria-mamă;

p) susținerea proiectelor care vizează promovarea valorilor tradiționale în mediul informațional;

r) asigurarea respectării normelor limbii literare moldovenești moderne, contracararea folosirii excesive a vocabularului străin, prevenirea folosirii limbajului obscen, protejarea și susținerea limbilor de comunicare interetnică;

s) protecția împotriva influențelor informaționale și psihologice distructive externe, suprimarea activităților care vizează distrugerea valorilor universale tradiționale și primordiale;

t) orice act sau decizie ale vreunui organ de stat care direct sau indirect promovează valori netradiționale sunt nule.

IV. Instrumente pentru punerea în aplicare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale

24. Instrumentele juridice pentru punerea în aplicare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale sunt:

a) îmbunătățirea cadrului legal și de reglementare;

b) elaborarea de către autoritățile publice a documentelor de planificare strategică, ținând cont de scopurile și obiectivele politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale.

25. Principalele instrumente organizatorice de implementare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale sunt:

a) elaborarea de către autoritățile publice a planurilor de acțiune pentru implementarea acestui program;

b) evaluarea proiectelor (inclusiv a informațiilor și a altor materiale), a programelor și a activităților în ceea ce privește conformitatea cu valorile tradiționale atunci când se decide cu privire la oportunitatea sprijinului de stat pentru acestea;

c) monitorizarea îndeplinirii obiectivelor politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale, inclusiv a îndeplinirii planurilor de acțiune pentru punerea în aplicare a acestora;

d) realizarea de către autoritățile publice a controlului asupra conformității activităților finanțate de la buget cu scopurile și obiectivele politicii de stat privind păstrarea și consolidarea valorilor tradiționale;

e) implicarea instituțiilor societății civile, inclusiv a organizațiilor religioase, în punerea în aplicare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale.

26. Instrumentele științifice și analitice pentru punerea în aplicare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale sunt:

a) efectuarea cercetărilor tematice legate de punerea în aplicare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale, inclusiv evaluarea eficienței în urma realizării programelor și proiectelor relevante;

b) elaborarea de recomandări metodologice privind punerea în aplicare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale.

27. Instrumentul informațional de implementare a politicii de stat privind păstrarea și consolidarea valorilor tradiționale este interacțiunea autorităților publice cu mijloacele de informare în masă și comunicarea largă în scopul popularizării și promovării valorilor tradiționale.

28. Monitorizarea îndeplinirii obiectivelor politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale necesită elaborarea unui sistem adecvat de indicatori bazat pe următoarele date:

- a) informații statistice oficiale;
- b) rezultatele cercetărilor sociologice;
- c) rezultatele monitorizării situațiilor problematice legate de păstrarea și consolidarea valorilor tradiționale.

29. Susținerea financiară a măsurilor de realizare a politicii de stat în domeniul păstrării și consolidării valorilor tradiționale se efectuează din contul mijloacelor bugetului național și local, precum și din contul altor surse de finanțare în ordinea prevăzută de legislație.

V. Rezultatele preconizate ale punerii în aplicare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale

30. Implementarea politicii de stat privind păstrarea și consolidarea valorilor tradiționale va contribui la dezvoltarea potențialului uman, formarea unui spațiu informațional sigur, protejarea societății de răspândirea ideologiei distructive, păstrarea și dezvoltarea identității naționale, menținerea păcii și armoniei civile în țară, consolidarea ordinii publice, realizarea obiectivelor de dezvoltare națională, creșterea competitivității și prestigiului internațional al Republicii Moldova.

31. În baza rezultatelor evaluării eficacității implementării politicii de stat în domeniul păstrării și consolidării valorilor tradiționale, prevederile prezentului document vor fi supuse ajustării cel puțin o dată la trei ani.

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul de Lege pentru aprobarea
Concepției politicii naționale pentru păstrarea și
consolidarea valorilor spirituale și morale tradiționale
în Republica Moldova

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Prezentul proiectul de lege este elaborat de către Denis Ulanov, deputat în Parlamentul RM și alți deputați.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Situația generală din lume necesită implementarea unor măsuri urgente de protejare a valorilor spirituale și morale tradiționale și a identității naționale. Amenințarea este reprezentată de activitățile organizațiilor extremiste, mass-media și comunicările în masă individuale, acțiunile statelor străine neprietenoase, a organizațiilor străine, precum și activitățile unor organizații și persoane din țară.

Cetățenii Republicii Moldova consideră valorile tradiționale drept bază pentru dezvoltarea societății, permițând protejarea și consolidarea identității naționale, dezvoltarea umană, suveranitatea țării și securitatea națională a acesteia. Una din valoare de bază este familia tradițional, căsătoria între bărbat și femeie, religia ortodoxă și principiile umane bazate pe ajutor reciproc și bună credință.

Influența ideologică și psihologică asupra cetățenilor duce la impunerea unui sistem de idei și valori străine poporului moldovenesc și distructive pentru societate (în continuare - ideologie distructivă), inclusiv cultivarea imoralității, permisivității, egoismului, negarea idealurilor de patriotism, a continuității naturale a vieții, a valorii unei familii puternice, a căsătoriei, a familiilor cu mulți copii, a muncii creative, a slujirii Patriei, a distrugerii familiei tradiționale prin promovarea relațiilor sexuale netradiționale.

Pentru a păstra și întări valorile tradiționale, pentru a suprima răspândirea ideologiei distructive, reformele în domeniul educației și educației, culturii,

științei, mass-media și comunicărilor în masă ar trebui realizate ținând cont de tradițiile istorice și de experiența acumulată, supuse publicului larg.

Așa numitele „norme noi ale moralei” și manipularea psihologică aduc grave prejudicii sănătății mintale și distrug acele legături sociale de la o generație la alta.

Ca răspuns la acțiunile distructive împotriva valorilor tradiționale ale poporului moldav răspunsul poate fi doar unul – consolidarea conștiinței civice, protecția și dezvoltarea la nivel de stat a tuturor valorilor spiritual-morale.

În acest sens se impune aprobarea de către Parlament a unei Concepții ale politicii naționale pentru păstrarea și consolidarea valorilor spirituale și morale tradiționale în Republica Moldova.

Implementarea unei asemenea politici de stat privind păstrarea și consolidarea valorilor tradiționale va contribui la dezvoltarea potențialului uman, formarea unui spațiu informațional sigur, protejarea societății de răspândirea ideologiei distructive, păstrarea și dezvoltarea identității naționale, menținerea păcii și armoniei civile în țară, consolidarea ordinii publice, realizarea obiectivelor de dezvoltare națională, creșterea competitivității și prestigiului internațional al Republicii Moldova.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Prezentul proiect de lege nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin prezentul proiect de lege se propune aprobarea unei Concepții distincte ale politicii naționale pentru păstrarea și consolidarea valorilor spirituale și morale tradiționale în Republica Moldova.

Concepția va prevedea dispoziții generale cu privire la mecanismul de implementare, definiții și rolul valorilor tradiționale, spirituale și morale.

În concepție vor fi prevăzute măsuri care urmează a fi luate de instituțiile statului pentru a păstra și consolida aceste valori.

În Concepție se efectuează o analiză a situației, a principalelor amenințări la adresa valorilor tradiționale. Sunt trasate scopurile și obiectivele politicii de stat, precum și instrumentele necesare punerii în aplicare a politicii de stat privind conservarea și consolidarea valorilor tradiționale.

5. Fundamentarea economică-financiară

Implementarea prezentului proiect de lege nu necesită cheltuieli financiare și bugetare.

6. Avizarea și expertizarea proiectului

Proiectul urmează a fi supus avizării și expertizării conform procedurilor prevăzute de lege.

7. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În scopul implementării prezentului proiect de lege Guvernul are sarcina de a adopta actele normative necesare implementării prezentei legi.

Deputați în Parlament

Denis Ulanov
Apostolova R. Babush
Zotescu V.
Lozovan Marina N. Lozovan